

Biuletyn miesięczny IRF

Styczeń 2023

Nr 1/2023 (5)

W tym numerze:

- Polityka stóp procentowych w Polsce 2
- Koszt pozyskania finansowania 3-4
- Marża odsetkowa w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 4
- Zmiany poziomu przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego w sektorze banków spółdzielczych i komercyjnych 4-5
- Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych 5
- Wybrane dane dotyczące sektora bankowego 6

Serdecznie zapraszamy do lektury Biuletynu miesięcznego IRF.

Mamy nadzieję, że przedstawione w nim analizy spotkają się z Państwa uznaniem. Prosimy o rekomendacje tematów, których opracowaniem byliby Państwo zainteresowani [irf@irf.org.pl].

W styczniu 2023 r. RPP na czwartym z kolei posiedzeniu utrzymała stopy procentowe na dotychczasowym poziomie. W efekcie kształtują się one następująco: stopa referencyjna 6,75%, stopa depozytowa 6,25%, zaś stopa lombardowa 7,25%.

Uzasadniając decyzję RPP podkreśliła, że w IV kw. 2022 r. miało miejsce dalsze obniżanie się dynamiki aktywności w gospodarce światowej. Sytuacja ta w dużym stopniu determinowana jest konsekwencjami agresji Rosji na Ukrainę, która doprowadziła do silnego wzrostu cen energii, co osłabia kondycję finansową przedsiębiorstw. W strefie euro, której państwa stanowią główny kierunek wymiany handlowej dla Polski, wskaźniki koniunktury pokazują dalsze osłabienie aktywności gospodarczej w IV kw. ub.r. W opinii RPP, spodziewane spowolnienie w otoczeniu polskiej gospodarki wraz z zacieśnieniem polityki pieniężnej przez czołowe banki centralne wpłynie ograniczająco na globalną inflację. Zdaniem RPP, w takich warunkach dotychczasowe zaostrzenie polityki pieniężnej sprzyjać będzie obniżaniu się inflacji w Polsce. RPP podkreśliła jednocześnie, że z uwagi na siłę i trwałość oddziaływania szoków makroekonomicznych, będących poza wpływem krajowej polityki pieniężnej, w krótkim okresie inflacja pozostanie wysoka, a jej powrót do celu NBP będzie następował stopniowo (*NBP, Informacja po posiedzeniu Rady Polityki Pieniężnej w dniach 3-4 stycznia 2023 r.*).

Prezes NBP na konferencji po posiedzeniu RPP kolejny raz podkreślił, że Rada nie podjęła decyzji o zakończeniu aktualnego cyklu zacieśniania polityki pieniężnej. Wskazał jednak, że aktualny poziom stóp procentowych jest adekwatny do obecnej sytuacji. Ponadto zaznaczył, że przeprowadzone stopniowe podwyżki stóp w okresie październik 2021 - wrzesień 2022 coraz mocniej oddziałują na gospodarkę poprzez ograniczanie popytu. Zdaniem prezesa NBP ewentualna zmiana nastawienia RPP może nastąpić w marcu, po zapoznaniu się z najbliższą projekcją inflacji. Jednak, w jego opinii, jest to mało prawdopodobne. Warto podkreślić, że na podwyżki stóp w Polsce nie wskazują również notowania kontraktów FRA, a wskaźnik WIBOR 3M obniżył się już od listopadowego maksimum o 70 bp.

W Czechach od czerwca 2022 roku podstawowa stopa procentowa utrzymuje się na poziomie 7,0%. Zgodnie z harmonogramem kolejne posiedzenie gremium decyzyjnego odbędzie się 2.02.2023 r.

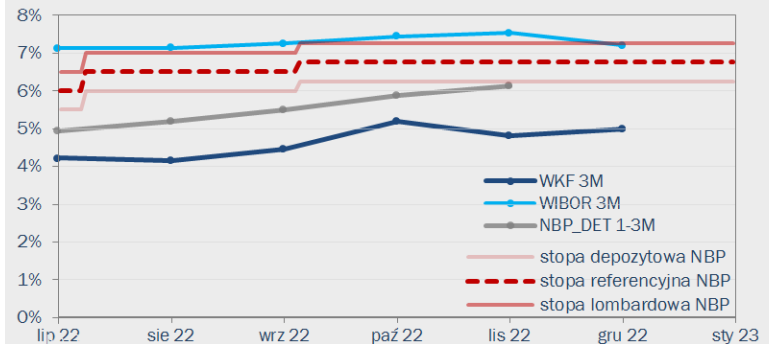
W USA, po grudniowej podwyżce o 50 bp, przedział stóp funduszy federalnych kształtuje się w przedziale 4,25-4,50%. Zdecydowana większość analityków spodziewa się, że FOMC na najbliższym posiedzeniu 1.02.2023 r. dokona podwyżki o 25 bp¹.

W strefie euro, po grudniowej podwyżce o 50 bp, stopa procentowa podstawowych operacji refinansujących wynosi 2,5%. Na posiedzeniu Rady Prezesów EBC w dniu 2.02.2023 spodziewana jest kolejna podwyżka o 50 bp.

¹ CME FedWatch Tool, <https://www.cmegroup.com/trading/interest-rates/countdown-to-fomc.html>

Wykres 1.1.

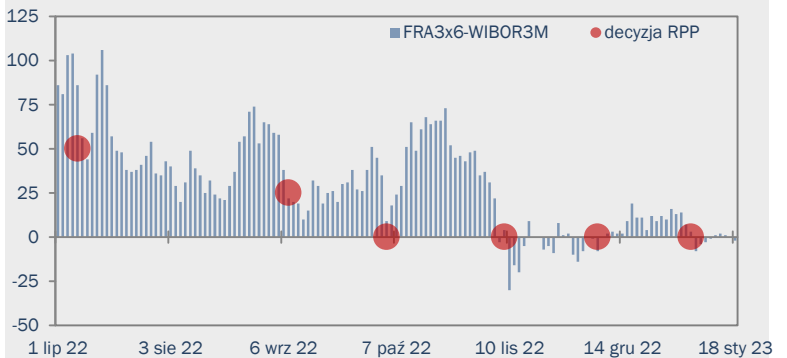
Kształtowanie się stóp procentowych NBP, stawki WIBOR 3M oraz stawki WKF 3M w okresie czerwiec-listopad 2022

* Dane dotyczące WKF 3M, WIBOR 3M i NBP_DET 1-3M prezentują średnie wartości dla danego miesiąca.

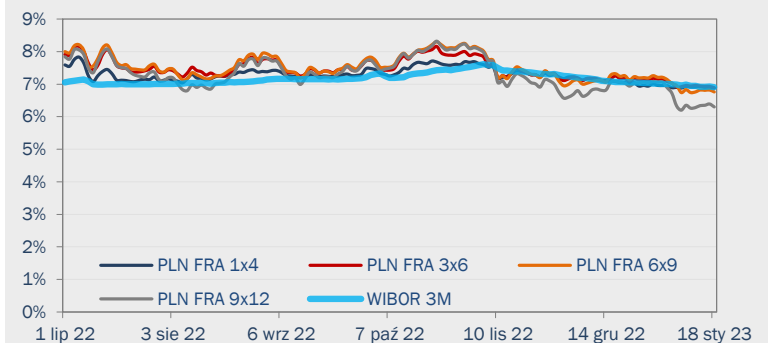
Wykres 1.2.

Polityka pieniężna w okresie czerwiec-grudzień 2022 na tle oczekiwań rynkowych (w bp)

Wykres 1.3.

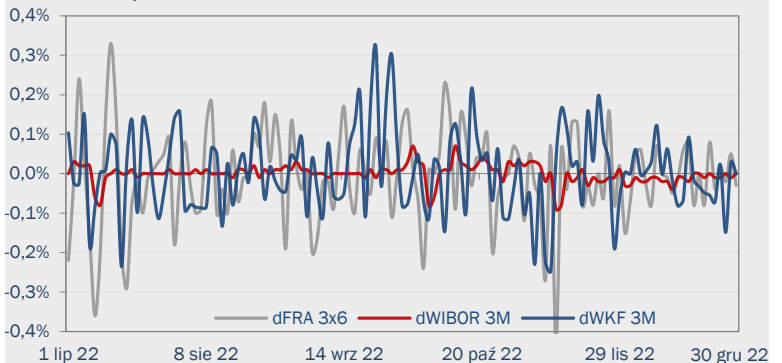
Stawki FRA na rynku międzybankowym

* Informacje odnoszą się do średnich ze stawek kupna i sprzedaży na rynku międzybankowym na koniec dnia

Wykres 1.4.

Dzienne zmiany stawek FRA, WIBOR i WKF

2 KOSZT POZYSKANIA FINANSOWANIA

Analiza kosztu pozyskania finansowania przez sektor bankowy opiera się na porównaniu następujących wskaźników (średnie wartości dla danego miesiąca): WKF, WIBOR oraz oprocentowania nowych umów dla złotych depozytów gospodarstw domowych. Ponadto obejmuje ona cztery główne terminy wymagalności, tj.: 1M, 3M, 6M i 1Y. Na wykresach w prawej kolumnie zaprezentowano kształtowanie się analizowanych wskaźników w okresie styczeń 2022 - grudzień 2022 (z uwagi na dostępność, ostatnie dane NBP obejmują listopad ub.r.).

1M

W przypadku terminu 1M wskaźnik WKF kontynuował notowany nieprzerwanie od roku trend wzrostowy. W grudniu, po wzroście o 23 bp, wyniósł średnio 5,46%. Według danych za listopad (ostatnie dostępne dane) średnie oprocentowanie depozytów gospodarstw domowych w przypadku sektora bankowego ogółem (NBP_DET <1M) wzrosło aż o 140 bp do 4,98%, z poziomu 3,58% odnotowanego w październiku. Natomiast wskaźnik WIBOR 1M w grudniu zaliczył drugi z rzędu nieznaczny spadek notowań. Średni poziom obniżył się o 5 bp do 6,98%.

3M

Ostatnie dane dla terminu 3M wskazują na dalszy wzrost średnich wartości wskaźników transakcyjnych, tj. WKF i NBP oraz spadek wskaźnika WIBOR bazującego na oczekiwaniach dotyczących przyszłego poziomu stóp procentowych. Wskaźnik WKF 3M po wzroście o 18 bp, wyniósł w grudniu ub.r. średnio 4,91%. Z kolei średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych agregowane przez NBP wzrosło w listopadzie o 24 bp do poziomu 6,04%. Natomiast po spadku o 32 bp, wskaźnik WIBOR ukształtował się w grudniu na poziomie 7,11%.

6M

Sytuacja dla terminu 6M była analogiczna jak w przypadku 3M. Oznacza to, że również odnotowany został wzrost stawek transakcyjnych WKF i NBP oraz spadek stawki WIBOR.

Wskaźnik WKF 6M wzrósł w grudniu o 10 bp do 5,69%, zaś stawka detaliczna NBP wzrosła w listopadzie o 16 bp do poziomu 6,06%. Z kolei średnia wartość wskaźnika WIBOR 6M obniżyła się o 38 bp, z 7,63% w listopadzie do 7,25% w grudniu ub.r.

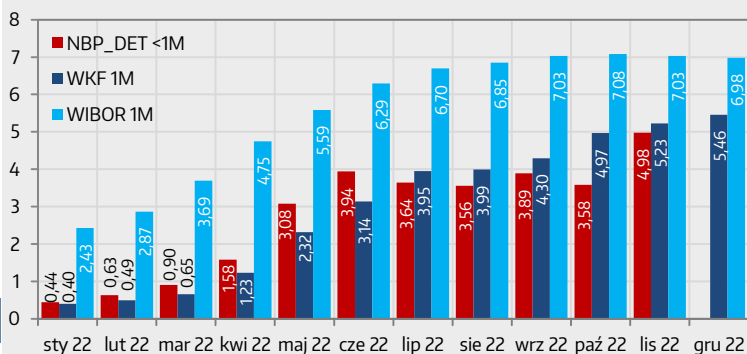
1Y

Dane dotyczące stawek rocznych wskazują na spadek wskaźników WKF i WIBOR. Pierwszy z nich obniżył się o 9 bp, z poziomu 5,47% w listopadzie do 5,36% w grudniu. Silniejszy spadek odnotował WIBOR 1Y, który wyniósł 7,38% w grudniu wobec 7,76% w listopadzie.

Z kolei średnie oprocentowanie nowych depozytów gospodarstw domowych NBP 6-12M kontynuowało trend wzrostowy, zwiększając się w listopadzie o 33 bp do 6,74%.

Wykres 2.1.

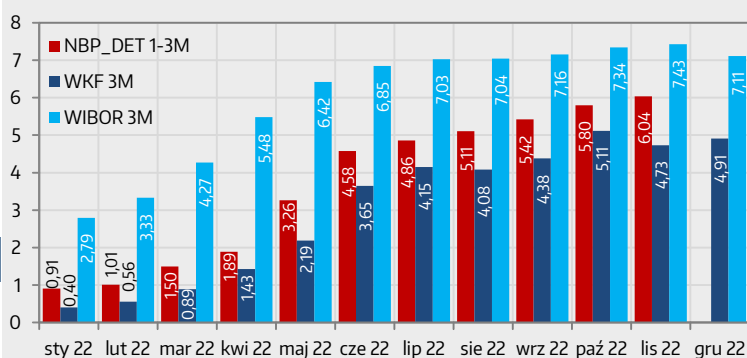
Stawki WKF 1M, WIBOR 1M oraz NBP segment detaliczny do 1M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.2.

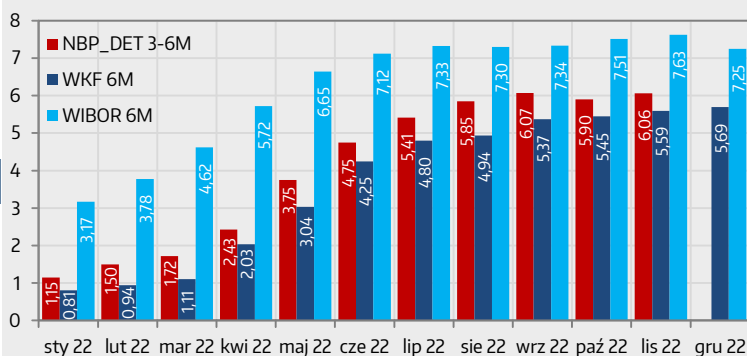
Stawki WKF 3M, WIBOR 3M oraz NBP segment detaliczny 1-3M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

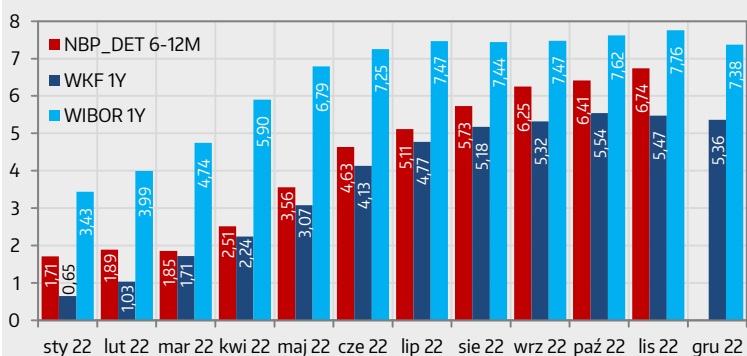
Stawki WKF 6M, WIBOR 6M oraz NBP segment detaliczny 3-6M (w %)

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wykres 2.3.

Stawki WKF 1Y, WIBOR 1Y oraz NBP segment detaliczny 6M-1Y (w %)

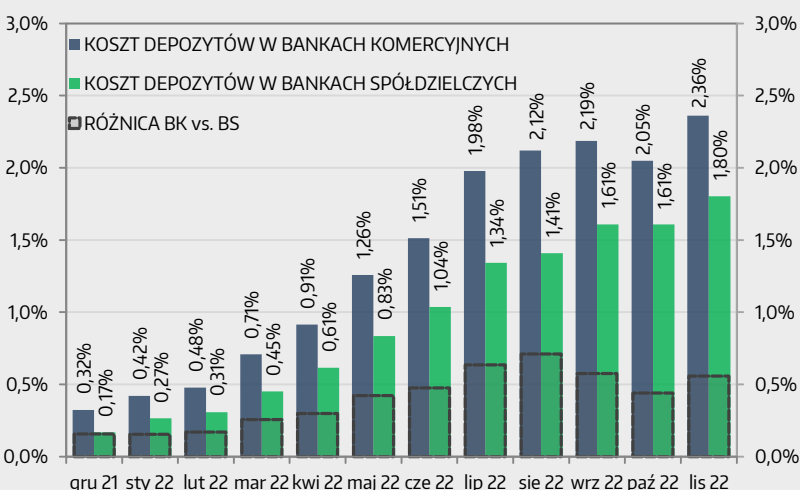
Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Analizując koszt finansowania banków na rynku depozytowym warto przyjrzeć się nie tylko danym dla tzw. nowych umów, ale również oprocentowaniu zagregowanemu dla całego portfela depozytowego, obejmującego zarówno depozyty bieżące, jak i terminowe.

Według aktualnych danych, tj. na koniec listopada ub.r., w przypadku banków spółdzielczych koszt depozytów wzrósł o 19 bp do poziomu 1,80% (wykres 2.5). Z kolei w sektorze banków komercyjnych koszt depozytów wyniósł 2,36%. Tym samym w porównaniu do danych za październik ub.r. zwiększył się o 31 bp. Najnowsze dane wskazują zatem na relatywnie silny wzrost kosztu depozytów ogółem w sektorze bankowym. Należy bowiem podkreślić, że miał on miejsce w okresie stabilizacji stóp procentowych. Sektor banków spółdzielczych w dalszym ciągu charakteryzuje się niższym kosztem depozytów w porównaniu do banków komercyjnych. Różnica na jego korzyść się poprawiła w listopadzie 2022 r. o 12 bp i wyniosła 56 bp.

Wykres 2.5.

Koszt depozytów ogółem w bankach spółdzielczych i komercyjnych

* Dotyczy kategorii zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Źródło: KNF.

3 SYTUACJA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH NA TLE BANKÓW KOMERCYJNYCH

W ramach analizy porównawczej banków spółdzielczych i komercyjnych istotnym elementem badania jest strona przychodowa i kosztowa.

Według ostatnich dostępnych danych, w listopadzie 2022 r. nastąpiły istotne zmiany w zakresie osiągniętej marży odsetkowej¹ w sektorze bankowym.

Banki spółdzielcze odnotowały istotny spadek poziomu marży odsetkowej. Obniżyła się ona o 0,73 pkt. proc., z rekordowego poziomu 6,48 pkt. proc. w październiku 2022 r. do 5,75 pkt. proc. listopadzie ub.r.

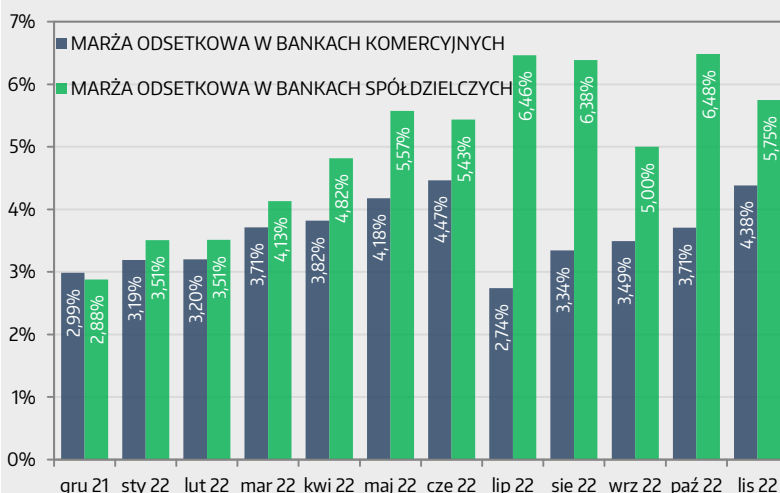
Z kolei banki komercyjne, których wynik odsetkowy mocno odczuł wprowadzenie ustawowych wakacji kredytowych (istotny spadek marży w lipcu ub.r.), stopniowo poprawiają marżę odsetkową. W listopadzie 2022 r. wyniosła ona 4,38 pkt. proc. Tym samym wzrosła o 0,67 pkt. proc. w porównaniu do danych za październik ub.r. Co więcej, osiągnęła drugą najwyższą wartość po rekordowym wyniku z czerwca ub.r., kiedy to wyniosła 4,47 pkt. proc.

Według danych za listopad 2022 roku poziom marży odsetkowej w bankach spółdzielczych był o 1,37 pkt. proc. wyższy niż w bankach komercyjnych. Przewaga ta obniżyła się jednak o połowę w skali miesiąca, ponieważ w październiku wynosiła 2,77 pkt. proc.

W listopadzie 2022 r. sektor banków komercyjnych odnotował rekordowy poziom przychodów odsetkowych. Przekroczyły one dotychczas najlepszy wynik z października ub.r. (7,75 mld zł) aż o 1,38 mld zł, osiągając 9,13 mld zł (wykres 3.2). W efekcie rentowność kredytów wyniosła 6,74%, przekraczając poziom z czerwca ub.r. (5,98%) o 0,76 pkt. proc.

Wykres 3.1.

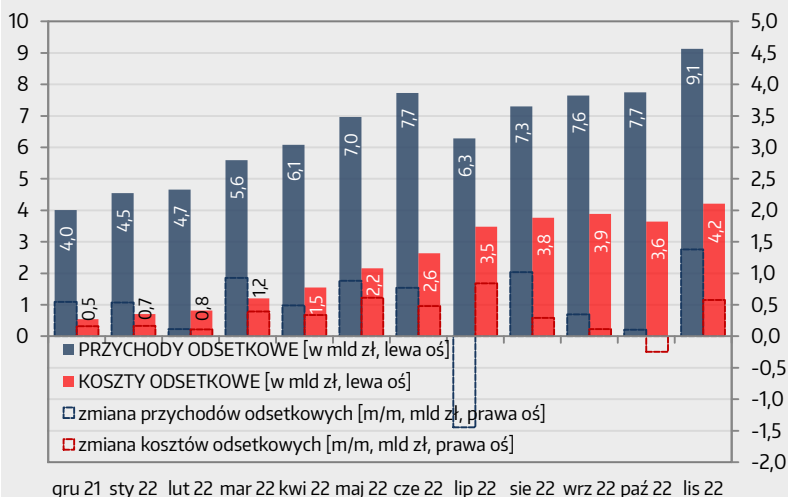
Marża odsetkowa w bankach spółdzielczych i komercyjnych

Źródło: KNF.

Wykres 3.2.

Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach komercyjnych

Źródło: KNF.

¹ Marża odsetkowa - obliczona jako rentowność kredytów minus koszt depozytów w danym miesiącu, a następnie annualizowana.

Dynamiczny wzrost przychodów pozwolił zrekomensować zwiększenie się kosztów odsetkowych, które wzrosły w analogicznym okresie o 0,6 mld zł.

Z kolei banki spółdzielcze po osiągnięciu rekordowego wyniku w październiku ub.r. (1,07 mld zł), odnotowały nieznaczny spadek poziomu przychodów odsetkowych. Wyniosły one w listopadzie równo 1,0 mld zł (wykres 3.3). Z kolei koszty odsetkowe wzrosły o ok. 30 mln zł, z 220 mln w październiku do 250 mln zł w listopadzie.

Na spadek poziomu marży odsetkowej w sektorze banków spółdzielczych w listopadzie 2022 r. wpłynął zatem zarówno spadek przychodów odsetkowych, jak również wzrost kosztów odsetkowych.

Przedstawione na wykresach porównanie danych banków spółdzielczych i komercyjnych wskazuje, że na przestrzeni ostatniego roku banki spółdzielcze z jednej strony w większym stopniu poprawiły przychody odsetkowe, z drugiej zaś odnotowały niższy przyrost kosztów odsetkowych.

Według danych za listopad 2022 r. banki spółdzielcze osiągnęły wynik odsetkowy w wysokości 750 mln zł. Obniżył się on o 100 mln zł względem października ub.r. (wykres 3.4). Z kolei banki komercyjne zanotowały wynik odsetkowy na poziomie 4,91 mld zł, poprawiając go w skali miesiąca o 800 mln zł. Jego poziom zbliżył się zatem do najwyższego dotychczas wyniku z czerwca ub.r. (5,09 mld zł).

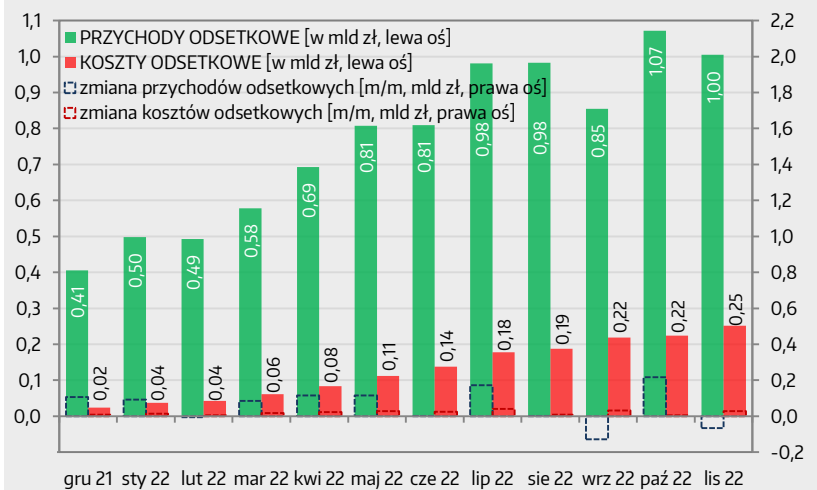
Istotna poprawa przychodów odsetkowych, pomimo również znaczącego wzrostu kosztów odsetkowych, pozwoliła bankom komercyjnym nieznacznie obniżyć relację kosztów do przychodów odsetkowych. Z kolei w przypadku banków spółdzielczych odnotowany w listopadzie 2022 r. spadek przychodów odsetkowych wespół z niewielkim wzrostem kosztów odsetkowych wpłynęły na wzrost analizowanego wskaźnika o 4,1 pkt. proc. do poziomu 25% (wykres 3.5).

Dynamiczny wzrost rentowności portfeli kredytowych będący następstwem podwyżek stóp procentowych spowodował znaczną poprawę wskaźnika obrazującego relację kosztów do dochodów (C/I), obliczanego jako relacja sumy kosztów działania banku i amortyzacji do całkowitych przychodów operacyjnych netto². W listopadzie 2022 roku kolejny miesiąc z rzędu wskaźnik C/I poprawił się w sektorze banków spółdzielczych - wynosząc 42,3% (spadek o 1,3 pkt. proc.). Tym samym ponownie poprawił dotychczasowy rekord. Z kolei w przypadku banków komercyjnych wskaźnik C/I obniżył się o 0,9 pkt. proc. z poziomu 55,6% w październiku do 54,7% w listopadzie.

² Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) - relacja sumy kosztów działania, amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych do całkowitych przychodów operacyjnych netto, obliczony jako średnia krocząca z 12 miesięcy

Wykres 3.3.

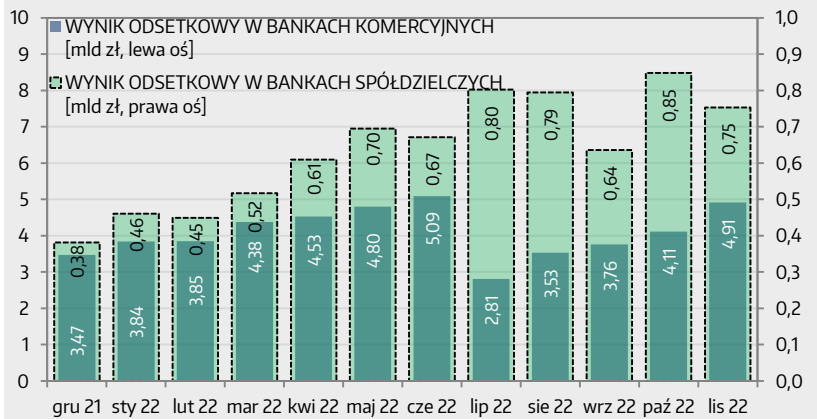
Przychody i koszty odsetkowe oraz ich miesięczna zmiana w bankach spółdzielczych

Źródło: KNF.

Wykres 3.4.

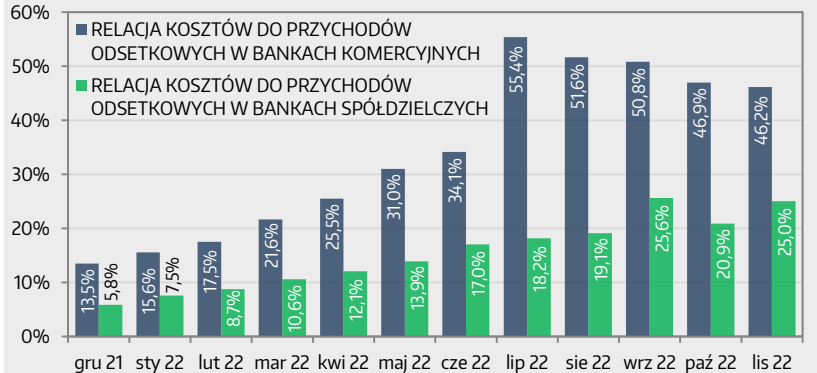
Miesięczny wynik odsetkowy w bankach spółdzielczych i komercyjnych

Źródło: KNF.

Wykres 3.5.

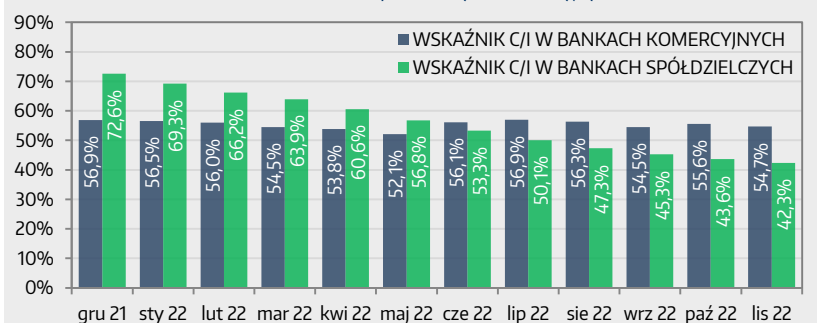
Relacja kosztów do przychodów odsetkowych w bankach spółdzielczych i komercyjnych

Źródło: KNF.

Wykres 3.6.

Wskaźnik kosztów do dochodów w bankach spółdzielczych i komercyjnych

* wskaźnik obliczony jako dwunastomiesięczna średnia krocząca

Źródło: KNF.

4 ANEKS TABELARYCZNY

Wskaźnik	Jednostka	06/2022	07/2022	08/2022	09/2022	10/2022	11/2022	12/2022	01/2023
NBP stopa referencyjna (na koniec miesiąca)	%	6,00	6,50	6,50	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75
NBP stopa depozytowa (na koniec miesiąca)	%	5,50	6,00	6,00	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25
NBP stopa lombardowa (na koniec miesiąca)	%	6,50	7,00	7,00	7,25	7,25	7,25	7,25	7,25
WKF 1M (średnia wartość)	%	3,14	3,95	3,99	4,30	4,97	5,23	5,46	-
WKF 3M (średnia wartość)	%	3,65	4,15	4,08	4,38	5,11	4,73	4,91	-
WKF 6M (średnia wartość)	%	4,25	4,80	4,94	5,37	5,45	5,59	5,69	-
WKF 1Y (średnia wartość)	%	4,13	4,77	5,18	5,32	5,54	5,47	5,36	-
WIBOR 1M (średnia wartość)	%	6,29	6,70	6,85	7,03	7,08	7,03	6,98	-
WIBOR 3M (średnia wartość)	%	6,85	7,03	7,04	7,16	7,34	7,43	7,11	-
WIBOR 6M (średnia wartość)	%	7,12	7,33	7,30	7,34	7,51	7,63	7,25	-
WIBOR 1Y (średnia wartość)	%	7,25	7,47	7,44	7,47	7,62	7,76	7,38	-
NBP gospodarstwa domowe <1M (średnia wartość)	%	3,94	3,64	3,56	3,89	3,58	4,98	-	-
NBP gospodarstwa domowe 1-3M (średnia wartość)	%	4,58	4,86	5,11	5,42	5,80	6,04	-	-
NBP gospodarstwa domowe 3-6M (średnia wartość)	%	4,75	5,41	5,85	6,07	5,90	6,06	-	-
NBP gospodarstwa domowe 6-12M (średnia wartość)	%	4,63	5,11	5,73	6,25	6,41	6,74	-	-
NBP przedsiębiorstwa <1M (średnia wartość)	%	4,68	5,11	5,42	5,36	5,47	5,47	-	-
NBP przedsiębiorstwa 1-3M (średnia wartość)	%	5,36	5,76	6,16	6,21	6,20	6,45	-	-
NBP przedsiębiorstwa 3-6M (średnia wartość)	%	5,42	5,54	5,87	6,10	6,21	6,53	-	-
NBP przedsiębiorstwa 6-12M (średnia wartość)	%	5,11	4,41	4,77	4,13	5,07	5,21	-	-
Depozyty gospodarstw domowych (tempo wzrostu r/r)	%	1,78	1,77	2,39	3,53	3,70	3,13	-	-
Udział depozytów bieżących w depozytach gospodarstw domowych ogółem	%	78,8	76,8	75,0	73,9	72,7	71,4	-	-

Źródło: IRF, NBP, GPW Benchmark.

Wartość na koniec miesiąca	Jednostka	06/2022	07/2022	08/2022	09/2022	10/2022	11/2022	12/2022	18/01/2023
Obligacja skarbową 2-letnia	%	7,65	6,85	7,15	7,49	8,64	6,95	6,73	5,82
IRS 2L	%	7,85	6,93	7,65	7,67	8,22	6,79	6,92	6,19
Różnica (tzw. asset)	bp	-20	-8	-50	-18	42	16	-19	-37
Obligacja skarbową 5-letnia	%	7,36	5,98	6,69	7,41	8,61	6,88	6,88	5,79
IRS 5L	%	6,90	5,65	6,61	7,07	7,54	5,89	6,16	5,10
Różnica (tzw. asset)	bp	46	33	8	34	107	99	72	69
Obligacja skarbową 10-letnia	%	6,94	5,56	6,16	7,16	8,40	6,62	6,88	5,85
IRS 10L	%	6,63	5,29	6,25	6,91	7,39	5,77	6,15	5,05
Różnica (tzw. asset)	bp	31	27	-9	25	101	85	73	80

O IRF

IRF - zgodnie z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 3 listopada 2020 r. jest podmiotem pełniącym funkcję administratora wskaźników referencyjnych stóp procentowych, prowadzi działalność regulowaną Rozporządzeniem Parlamentu i Komisji Europejskiej w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki w instrumentach i kontraktach finansowych z 8 czerwca 2016 [Rozporządzenie PE 2016/1011] i jest wpisany do rejestru European Securities and Markets Authority (ESMA - https://registers.esma.europa.eu/publication/searchRegister?core=esma_registers_bench_entities).

IRF dysponuje zespołem i know-how, które wynika z dotychczasowych doświadczeń w związku z współtworzeniem, uruchomieniem i funkcjonowaniem SMRP (System Monitoringu Rynku Pieniężnego - więcej informacji na stronie www.smrp.pl).

Instytut Rynku Finansowego sp. z o.o.

ul. Wilcza 31 lok 1A,
00-544 Warszawa

irf@irf.org.pl

<https://irf.org.pl>

Biuletyn miesięczny opracował zespół IRF w składzie:

dr hab. Piotr Mielus, prof. SGH
E-mail: piotr.mielus@irf.org.pl

Piotr Górski
E-mail: piotr.gorski@irf.org.pl